

Erindringer om en legendarisk ishavsskipper – Niels L. Underbjerg

Af Carsten Berg-Sørensen

Det var en lys sommernat for 25 år siden i Østgrønland. Den kongelige Grønlandske Handel's 106 tons store togtefartøj »Ejnar Mikkelsen« var på vej fra det fjerntliggende udsted Skjoldungen med kurs mod Angmassalik efter at have losset alskens købmandsvarer til det næste års forbrug på udstedet. Storisen lå tæt, og vi havde ligget fast i den i det meste af et døgn uden at bevæge os ud af flækken. Nu gik det igen langsomt nordover, efter at der var blevet lidt spredning i isen.

Karolus havde netop afløst skonertføreren Niels L. Underbjerg ved roret efter at være blevet formanet om ikke at lave »buler i skibet.« Karolus var vel ikke den mest erfarne rorgænger om bord, men det kunne jeg, der som den eneste af passagererne endnu ikke var gået til køjs, ikke vide på dette tidspunkt.

Foran om styrbord lå en kæmpe isflage med en stor isfod ragende ud under vandet. Det var et fascinerende syn, og Karolus følte sig tilsyneladende så tiltrukket af isfoden, at han styrede skuden lige op på den. Det skulle han ikke have gjort. »Ejnar Mikkelsen« væltede over mod bagbord, men blev til alt held hængende på den lumske isfod. På

dækket blev der livlig aktivitet. Besætningen, hvoraf flere sammen med Underbjerg havde oplevet et totalforlis få år tidligere, fandt i hast redningsvestene frem fra kistebænkene, og med dem på begyndte de at rigge redningsjollen til.

Underbjerg, der havde ligget og hvilet i bestiklugaret, var hurtigt kommet på broen. Han hev et vindue ned og råbte til besætningen på dækket: »Hvad f.... er I for nogle tøsedrenge? Se at få det møg af. Det virker meget beroligende for passagererne at se på.« Jeg glemmer ikke de på een gang forbitrede og flove øjne, der blev rettet op mod broen, hvor de øvrige passagerer nu var begyndt at samle sig, efter at de var blevet slynget ud af deres køjer. Den erfarne ishavsskipper havde straks fundet ud af, hvad der skulle gøres for igen at få vand under kølen. »Frem kan vi ikke sejle,« sagde han, »for så mister vi både ror og skrue, når vi hopper ned fra isfoden. Vi må altså tilbage.« Nu blev wiren på spillet lagt rundt om en forhøjning et stykke inde på isflagen, og så blev der trukket og slækket på wiren, så skibet skiftevis fik slagside til styrbord og bagbord. Det gik fra side til side i 1 time, 2 timer, 3 timer, da vi pludselig

mærkede, at »Ejnar Mikkelsen« gled baglæns af isfoden og atter flød.

Hidtil havde der ikke været tid til at sige noget til den uheldige Karolus, men nu blev han kaldt på broen. Jeg var lidt spændt på, hvad der ville ske, og det var Karolus tilsyneladende også. Uden at hæve stemmen forklarede Underbjerg ham, hvad han havde gjort forkert, og så føjede han til: »Det må du aldrig gøre mere! Som straf kan du gå ned i kabyssen og lave en kop kaffe til os alle sammen.«

Niels L. Underbjerg, der døde fornylig 67 år gammel, kom efter spændende og stormfulde ungdomsår storartet beskrevet i hans første erindringsbog, Underdrejet, til Angmassalik i Østgrønland i 1950 som skonnertfører for den Kongelige Grønlandske Handel. Han havde tænkt sig at blive 1 år, men det blev til 25.

Underbjerg blev den største uofficielle »autoritet« på stedet og højt respekteret af alle. Så højt, at den grønlandske befolkning gjorde ham til den første folkevalgte kredsdommer. Som sådan skulle han tage sig af et anseeligt antal faderskabssager, men også af skifterets-sager, et nokså ukendt begreb for den grønlandske befolkning. Derfor var han også fuld af forståelse for, at der på et skema ud for spørgsmålet: »Er der noget testamente?« blev skrevet: »Er det det nye eller det gamle testamente?«

Præcision var en af Underbjergs mange dyder, og besætningen på »Ejnar Mikkelsen« accepterede at blive agterudsejlet, hvis de ikke var om bord til den fastsatte sejltid. De vidste nemlig, at der ikke blev gjort forskel på mini-

stre og andet godtfolk, og flere af dem havde oplevet, at daværende grønlandsminister Johannes Kjærbøl blev agterudsejlet på et udsted, da ministeren ikke mødte op til den af ham selv berammede tid.

Underbjerg var en gudbenådet og meget morsom fortæller, der ofte kom med en slagfærdig bemærkning. Da kommunalbestyrelsen på et offentligt møde fortalte om planerne for indførelse af rener til området og oplyste, at man havde besluttet at udsætte køer i 2 fjernt fra hinanden liggende dale, men kun havde tænkt sig at købe en tyr til de 2 flokkes formering, bad Underbjerg straks om ordet og sagde, at han havde medlidenhed med den stakkels tyr, for den var nu nok ikke til meget, når den havde tilbagelagt den lange tur mellem de 2 dale.

Der var et venligt bid i hans bemærkninger om andre, som da han engang kaldte den vejledning, en dansk embedsmand gav den grønlandske kommunalbestyrelse for uoplyst enevælde, uden at de 2 blev uvenner af den grund.

Som ishavsskipper var han uforlig-nelig. Med stoisk ro stod han på broen og styrede sit skib gennem ismasserne fra by til udsted på en måde, der af tvang respekt hos enhver, der oplevede det. Han kendte som næppe nogen anden hele områdets befolkning og forstod dem og deres problemer i den brydningstid, de gennemlevede i overgangen fra konebåd til motorbåd og fra jordhytte til etagehus.

Niels L. Underbjerg's navn vil blive husket meget længe i Østgrønland.